

jako soubor budov existuje, vyplývá z nálezů znalců, kteří zahradu kolem něho rozloženou našli. Ale toto je hlavní, neboť dokud existuje stavení, k němuž zahrada byla určena, je to pořád zahrada domovní, vždyť jsou mnohé budovy se zahradou, jež vůbec zemědělských pozemků nemají, a právě o těch tím méně lze tvrdit, že jsou předmětem požadovacího práva, na př. když fara záleží jen z budovy a zahrady, a farář trávu (právě proto!) pronajímá. Že však v tomto případě pachtýři měli jen trávu v pachtu, je nesporno, sami ve svém rekursu z toho vycházeli. Není tedy nárok jich důvodný. Meze slouží k tomu, aby oddělovaly od sebe pozemky, a nemají tedy samostatného účelu a mohou náležeti vždy jen majitelům pozemků, které rozhraničují, buď jen jednomu z nich neb oběma poměrně. Právně by se dalo sice myslet samostatné majitelství meze, ale hospodářsky nikoli, aspoň v pravidelných případech ne, to by musily býti zcela zvláštní okolnosti, aby takovou hospodářskou výjimku vyžadovaly, takových se tu však nenaskytá. Právem tedy nižší stolice přiznaly požadovatelům pruhu jako příslušenství sousedních pozemků i tam, kde je s pozemky těmi pronajaty neměli. Nevadí, že pruhu ty jeví se jako svahy řadou stromů posázené a že stromů těch pachtýři neužívali, nýbrž nejvýše trávu. K d o v o l a c í m u r e k u r s u p a c h t ý ř ů: Nepopírá se ani v dovolací stížnosti, že pachtýři stromu v pachtu neměli. Kdyby tak bylo bývalo, pak ovšem by zásada §u 8, že rozhodny jsou ceny z roku 1913, platila i pro stromy. Jinak však nikoli, neboť stromů se jim dostává mimo jejich právo pachtovní. Správně tedy vzata byla rekursním soudem běžná nyní cena stromů.

Čís. 2438.

Zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., o úpravě uhelného hospodářství.

Při přidělu uhlí byl dodavatelem poukázáný horní podnik, nikoliv stát. Nabídkou byla objednávka žadatele, nikoliv snad příkaz státního úřadu dodavateli. Při podstatné odchylce příkazu od objednávky nevzešla smlouva mezi objednatelem a majitelem dolu. Objednáno-li bez bližšího označení kamenné uhlí, jest objednávka řádně vyřízena přidělem a dodávkou bulet z kamenného uhlí.

(Rozh. ze dne 27. března 1923, Rv II 389/22.)

Žalovaná strana podala žádost o přiděl kamenného uhlí u uhelného oddělení ministerstva veřejných prací, jež dalo dne 24. února 1921 inspektorátu uhelných dodávek, v B. písemný příkaz, dodat žalované 50 tun kamenného uhlí. Inspektorát dal žalující báňské společnosti dne 4. března 1921 písemný rozkaz, by dodala žalované straně 50 tun uhlí bez bližšího označení, zda má to býti uhlí kamenné čili nic. Žalující společnost zaslala žalované místo kamenného uhlí uhlí bulkové, jehož žalovaná nepřijala a účet ze dne 2. dubna 1921 vrátila s podotknutím, že zasláno bulkového uhlí neobjednala. Žalobu o zaplacení kupní ceny procesní soud první stolice zamítl. Důvody: Není pochybnosti, že žalovaná strana obdržela jiné zboží, než objednala a než

ji uhelným oddělením ministerstva veřejných prací bylo přislíbeno, a že inspektorát uhelných dodávek v rozporu s příkazem uhelného oddělení ministerstva veřejných prací dal žalující straně rozkaz, dodati žalované straně 50 tun uhlí, bez dalšího poznačení. Není proto žalovaná strana povinna, zboží přijmouti, byť by se pro průmyslové podniky hodilo.

Směrodatným jest, co objednáno bylo a zda žalovaná strana obdržela, co objednala. Jelikož však místo kamenného uhlí (těžného uhlí) dostala bulety, tedy něco jiného, není pochybnosti, že byla oprávněna, toto zboží dáti k dispozici. Jinak by se věc ovšem měla, kdyby žalovaná strana všeobecně uhlí byla objednala, jelikož by v tomto případě zboží přijmouti musela, poněvadž dle dobrozdání znalců jest prostřední jakosti a pro průmyslové podniky se hodí. Jelikož však žalovaná firma objednala kamenné uhlí, musí jí býti dodáno i uhlí kamenné, a nikoliv jiný náhradní materiál, o mnoho dražší. Ostatně poukazuje se k tomu, že i v obecné mluvě rozumí se pojmu kamenné uhlí tak, že to musí býti uhlí těžné a že bylo pravým úmyslem žalující strany, objednat kamenné, neboli těžné uhlí, vychází nejlépe z té okolnosti, že kamenné uhlí uhelným oddělením ministerstva veřejných prací přiděleno bylo. Vývody znalce Jindřicha S-a jsou snad se stanoviska vědeckého a theoretického úplně správné, s obchodního stanoviska, obzvláště se stanoviska uzavírání smlouvy nejsou však udržitelné. Musela již proto žaloba zamítnuta býti. Žaloba jest však i s jiného stanoviska neodůvodněnou. Nedostává se totiž žalující straně aktivní legitimace k tomuto sporu. Žalobkyně připouští, že nikdy se žalovanou stranou nejednala, a že dodala jen dle příkazu. Připustila, že nemá ani práva, disponovati s uhlím, a že musela oznámení o disposici učiniti revírnímu hornímu úřadu. Důležitou tuto okolnost potvrdili i svědkové, z jichž výpovědí jde na jevo, že žalující strana ani se žalovanou firmou ani s firmou S. nebyla ve spojení, že žalující strana provádí jen rozkazy, jí udělené, a že neměla práva stornovati, jelikož dle úředních předpisů žalující strana jest povinna, veškeré rozkazy přesně prováděti. Byla-li však žalující strana jen prováděcím orgánem, nedostává se jí legitimace k zažalování žalobní pohledávky. Proto také ohlásila československému eráru spor, poněvadž prý správně dodala, pro případ nepřijetí disponovati nemohla, nýbrž jen uhelný inspektorát sám, což se však nestalo, tak že jí československý erár ručí za veškeré následky svého příkazu nedisponování. Jest proto žaloba i s tohoto stanoviska neudržitelná, jelikož žalovala strana, které se vůbec k tomuto sporu nedostává aktivní legitimace. **O d v o l a c í** s o u d uznal dle žaloby. **D u v o d y:** První soud dovozuje nedostatek aktivní legitimace z toho, že strany o dodání uhlí spolu vůbec nejednaly, nýbrž že žalovaná objednala uhlí u ministerstva veřejných prací, toto že jí uhlí přidělilo a že žalobkyně jen provedla příkaz ministerstva. Avšak z těchto okolností dle názoru odvolacího soudu nenásleduje nedostatek aktivní legitimace pro žalobkyni. Dle platné úpravy uhelného hospodářství (zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., nař. vlády ze dne 6. listopadu 1920, čís. 604 sb. z. a n. a nařízení vlády ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n.) rozhoduje ovšem ministerstvo veřejných prací o objednávkách uhlí, u něho učiněných, tak totiž, že, uzná-li vyhověti objednavce, přikáže její vyřízení některému z producentu uhlí, avšak

ministerstvo veřejných prací, přijímajíc objednávky a přiděluje je k vyřízení, toliko sprostředkuje mezi spotřebitelem a producentem, kdežto samo smluvní stranou a dodavatelem uhlí není a v důsledku toho nemá také nároku, by mu kupní cena z vyřízených objednávek byla placena.

Tohoto nároku nabývá producent, vyřídívší přidělenou mu objednávku, a proto je žalobkyně v tomto případě, ježto žalované firmě dle příkazu ministerstva uhlí zaslala, oprávněna, požadovati zaplacení uhlí a je pak také oprávněna žalovati o zaplacení. Co se týče druhého důvodu zamítnutí žaloby, jest odvolací soud především na právním stanovisku, že přísluší žalobkyni nárok na zaplacení uhlí bez ohledu na to, zda zasláné uhlí odpovídalo objednavce, jak byla u ministerstva učiněna, čili nic. Záleží totiž na tom, jak byla objednávka žalující straně sdělena, tedy jaký příkaz žalobkyně od ministerstva došel a zdali tento příkaz byl žalobkyni náležitě splněn. V tom směru je nesporno a dopisem uhelného inspektorátu, kterým bylo vyřízení objednávky žalobkyni uloženo, prokázáno, že žalobkyni byl dán příkaz toho znění, by dodala žalované firmě »50 ton«. Bližší označení, jaké uhlí, zdali kusové či těžné nebo jaké vůbec v příkazu došlém žalobkyně nebylo, ačť známo, že jsou různé druhy kamenného uhlí. Protože v poukaze k vyřízení objednávky stálo, že jde o podnik tovární, protože buletového uhlí se v továrnách používá, a protože žalobkyně sama jiného uhlí, zejména kusového, aspoň v dostatečném množství, nedoluje a neměla, zaslala žalující strana žalované firmě uhlí buletové. Toto vyřízení příkazu uznal uhelný inspektorát za úplně správné. Následkem toho, že žalobkyně vyřídila dodávkový poukaz správně, má nárok proti žalované firmě na zaplacení dodaného uhlí. Neodpovídalo-li zasláné uhlí objednavce žalované firmy, nepadá to na vrub žalobkyně. Jak shora uvedeno, nebylo v poukaze, žalobkyně došlém, uhlí nijak blíže označeno, nestálo tam, že má býti zasláno uhlí kamenné. Neshoda objednávky s poukazem, žalobkyni daným, nastala na cestě objednávky od ministerstva k žalobkyni, tedy u orgánů, kterých, byť i nuceně, použila žalovaná při objednavce. Proto postihují následky toho, že poukaz, došlý žalobkyně, jinak zněl, než objednávka, nikoliv žalobkyni, nýbrž žalovanou firmu a nemůže tato z důvodu, že nebylo jí zasláno, co objednala, když jí zasláno bylo, co dle poukazu zasláno býti mělo, odpírati zaplacení. Škodu, kterou snad žalovaná utrpěla tím, že její objednávka byla nesprávně žalobkyni sdělena a že jí následkem toho nebylo dodáno to uhlí, které objednala, musí si žalovaná strana po případě hledati jinde, nikoliv však u žalobkyně. Kromě toho, co bylo právě uvedeno, jest druhá stolice na stanovisku, že nelze pokládati za to, že žalované straně bylo dodáno něco jiného, než co objednala. Prvnímu soudu, který jest opačného názoru, nutno především vytknouti, že je v rozporu se spisy, neboť uvádí v rozsudku jako nespornou okolnost, že bylo žalované firmě dodáno místo kamenného uhlí uhlí buletové. Žalobkyně však dle spisů tvrdila od počátku a také o tom důkazy vedla, že zasláné buletové uhlí je uhlí kamenné a naprosto neshodila s tvrzením žalované, že jí zaslala místo kamenného uhlí uhlí jiné. Stanovisko, že žalovaná firma obdržela kamenné uhlí, jak objednala, opírá odvolací soud v první řadě o posudek znaleců. První soud opřel sice svůj opačný názor rovněž o výrok znaleců, ale jen o výrok

jednoho z nich, Roberta F-a, než neprávem, takže správně je v tomto směru žalující stranou vytýkáno, že průvody byly prvním soudem nesprávně oceněny. Znalec Robert F. udal totiž, že buletové uhlí není, hledí-li se na věc s obchodního stanoviska, uhlím kamenným, a první soud na základě toho shledal, že uhlí, žalované firmě dodané, kamenným uhlím nebylo. Avšak kromě znalce Roberta F-a byl také slyšen znalec Jindřich Sch. a tento prohlásil zcela určitě, že buletové uhlí žalující společnosti je uhlím kamenným a tento svůj výrok zevrubně a přesvědčivě odůvodnil. Znalec Robert F. nemohl tento úsudek znalce Jindřicha Sch-a vyvrátiti, naopak jej uznal, připustiv, že zpracováním uhlí na bulety se jeho podstata nemění. Jen mínil, že v obchodě nepokládá se uhlí buletové za uhlí kamenné. Dle toho jsou znalci vlastně za jedno, že buletové uhlí žalující společnosti je uhlím kamenným. Co týče se onoho rozlišování uhlí v obchodě, nelze je pro případ, o nějž jde, uznati za směrodatné, neboť jde o objednávku uhlí dle zákona o uhelném hospodářství ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., a tu přídržeti se jest zákona. Zákon praví v §u 2 takto: »uhlím rozumí se ve smyslu zákona veškeré druhy uhlí kamenného a hnědého a veškeré druhy paliva z nich vyrobeného (koks, kaumacit, bulety, brikety a j.)«. Zákon zahrnuje tedy pod názvem kamenné uhlí také druhy paliva, z něho vyrobené. Při objednávkách dle onoho zákona u ministerstva veřejných prací nutno se zajisté řídit tímto zákonem a rozlišovati uhlí podle tohoto zákona. Žalovaná strana označila v objednávce požadované uhlí jako uhlí kamenné, toto označení sice zákonu odpovídalo, ale pod označením tím mohly se rozuměti také druhy paliva, z kamenného uhlí vyrobené, takže žalovaná musila (mohla) býti připravena na to, že může dostati kterýkoliv druh paliva, z kamenného uhlí vyrobený. Nechtěla-li tomu, zejména nestála-li o bulety, protože jich ve své továrně užití nemohla, měla to žalovaná firma v objednávce uvést, což však učiniti opomenula, a nemůže nyní následky své neopatrnosti při objednávce přesunovati ani na ministerstvo (jeho orgány), ani na žalobkyni. Proto nemůže žalovaná firma s úspěchem proti žalobnímu nároku namítati, že jí bylo zasláno něco jiného, než co objednala. Nárok žalobcův jest tedy důvodem po právu, a protože výše kupní ceny není spornou a žalobkyně obmezila úroky na míru zákonnou (čl. 287 obch. zák.), bylo odvolání vyhověti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V únoru 1921, kdy žalovaná firma žádala za přiděl uhlí, platil zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., o úpravě uhelného hospodářství. Jak nejvyššímu soudu ze sporů, došlých do třetí stolice, jest známo, byl postup při přidělu ten, že buďto ministerstvo veřejných prací zaslalo žádost příslušnému uhelnému inspektorátu, který ji odevzdal některému dolu k vyřízení, nebo že ministerstvo veřejných prací, jak i v tomto případě se stalo, samo přidělilo určité množství uhlí z rezervních zásob, pověřilo provedením přidělu uhelný inspektorát a tento poukázal některý horní podnik, aby dodal žadateli povolené množství uhlí. Dodatelem byl tedy vždy poukázán horní podnik, nikoli stát, pokud se týče jeho

orgány; tyto sprostředkovaly pouze dodávku. Šlo o kup, pro nějž platí předpisy čl. 337 a násl. obch. zák. a §§ 1053 a násl. obč. zák., ovšem s obměnami plynoucími z tehdejších zvláštních poměrů hospodářských, zejména z toho, že uhlí bylo pod závěrou a že nebylo dovoleno s ním nakládati bez poukazu orgánů, kterým náležela úprava hospodařením uhlí (§ 3 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n.). Souhlas dodatele s objednávkou, za kterou bylo pokládati žádost o přiděl, sprostředkovaný příslušnými státními orgány, nebyl dobrovolný, nýbrž byl vynucen těmito orgány i šlo proto o tak zvaný nucený prodej. Dodávka uhlí a odebrání jeho děly se pak bez další intervence státních orgánů a také kupní cena byla vypořádána přímo mezi dodatelem a odběratelem. Jen tito byli tudíž smluvními stranami, a tržová smlouva stala se hotovou tím, že dodatel provedl objednávku, přikázanou mu k vyřízení. Z toho, co vyloženo, plyne bezdůvodnost námitky, uplatňované žalovanou ještě v dovolacím řízení, že se žalobkyni nedostává aktivní legitimace k žalobě, a neoprávněnost výtky, že odvolací soud, uznáv tuto legitimaci, mylně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). S téhož právního stanoviska nelze se však přidati k názoru odvolacího soudu, že záleží pouze na tom, jak byla objednávka příslušným státním orgánem sdělena žalobkyni, a že proto žalobkyni přísluší nárok na zaplacení uhlí bez ohledu na to, zda zaslané uhlí odpovídalo objednavce čili nic, jen když byl náležitě splněn příkaz, žalobkyni daný. Byl-li příslušný státní orgán toliko sprostředkovatelem, smluvními stranami však žalující společnost jakožto dodatelka a žalovaná firma jako objednatelka, dlužno uznati, že, kdyby objednávka žalované byla žalobkyni sdělena bývala jinak, než zněla, a proto také jinak byla vyřízena bývala, totiž žalované bylo dodáno bývalo něco jiného, než objednala, nebylo by tu srovnalé vůle smlouvajících se stran a pro tento nedostatek srovnalé vůle nebylo by došlo k platné smlouvě. V tom směru lze dáti za pravdu dovolatelce, která v té příčině uplatňuje dovolací důvody Šu 503 čís. 2 a 4 c. ř. s. Přes to však nelze dovolání přiznati oprávněnosti, neboť dovolací soud sdílí další právní názor odvolacího soudu, že objednávka žalované firmy, jež žádala o přiděl kamenného uhlí, byla žalující společností, která těží pouze uhlí kamenné, takže úplně stačil poukaz, aby dodala 50 tun, t. j. 50 tun kamenného uhlí, správně vyřízena tím, že dodala žalované bulety, vyrobené z kamenného uhlí. Vším právem poukázal odvolací soud k doslovu Šu 2 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., dle něhož uhlím ve smyslu tohoto zákona se rozumějí veškeré druhy paliva z nich vyrobeného (koks, kaumacit, brikety, bulety a j.), takže i bulety, vyrobené z kamenného uhlí, jsou kamenným uhlím ve smyslu zákona. To plyne také z předloženého úředního listu (čís. 101 z roku 1921), v němž ve vyhlášce o nejvyšších prodejních cenách uhlí, stanovených ministrem veřejných prací v části, týkající se Rosického kamenouhelného revíru na Moravě, při Rosické báňské společnosti jako druhy uhlí (kamenného) jest uvedeno uhlí kusové, kovářské prané, ořechové, těžné, krupicové prané, mouka a bulety. Správně vyvodil též odvolací soud z posudku znalců, že oba se shodují v tom, že zpracováním kamenného uhlí na brikety (bulety) na jakosti uhlí a na jeho podstatě (substanci) nic se nemění. Proto nebylo třeba opako-

vati dukaz znalecký a nezůstalo odvolací řízení neúplným (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), když se tak nestalo. Výrok znalce F-a, že by j a k o o b - c h o d n í k uhlím nebyl přijal bulety za kamenné uhlí, ježto jako obchodník uhlím nepokládá bulety a kamenné uhlí za totožné, — nemá v tomto sporu rozhodujícího významu, poněvadž žalovaná objednala kamenné uhlí nikoli jako obchodník uhlím, t. j. k dalšímu zcizení, nýbrž proto, že ho chtěla použiti jako topiva ve své továrně, — a v tom směru znalec Sch. podrobně vyložil a odůvodnil, že a proč bulety jsou jak co do výhřevnosti tak i co do použitelnosti k účelům topným výrobkem mnohem cennějším, než uhlí těžné; — a svědek K. potvrdil, že většina brněnských továren odebírá od žalující společnosti již mnoho let uhlí buletové a s nejlepším úspěchem ho používá. Žalovaná ovšem tvrdila, že není zařízena na topení buletovým uhlím a proto nemohla potřebovati zaslaných bulet. Zda tomu skutečně tak, nebylo zjištěno, ale neprovedení důkazu v té příčině nabízených není v dovolání vytýkáno jako nedostatek dovolacího řízení a již z toho důvodu nelze hleděti k onomu tvrzení žalované. Výtka, že odvolací soud proti spisům předpokládá, že žalovaná m o h l a upotřebiti buletového uhlí ve svém továrním závodě, není oprávněna, neboť odvolací rozsudek neobsahuje takového předpokladu, nýbrž poukazuje toliko k tomu, že se buletového uhlí v továrnách používá, což se spisy se shoduje. Proto tu není dovolacího důvodu Šu 503 čís. 3 c. ř. s. v té příčině uplatňovaného. Než i kdyby žalovaná skutečně nebyla mohla ve svém závodě potřebovati buletové uhlí, nebyla, jak správně vyložil soud odvolací, oprávněna, odepřiti přijetí zaslaných bulet. Objednat' prostě kamenné uhlí, ač podle ustanovení zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n. a vyhlášek v úředním listě, jichž znalost u ní jakožto tovární podnikatelky, odkázané na používání uhlí, bylo předpokládati, věděti mohla a měla, že také kamenouhlé bulety jsou druhem kamenného uhlí, a to druhem cenným a všeobecně — i v továrnách — používaným. Nechtěla-li jich, měla je tudíž výslovně vyloučiti v žádosti za příděl, která, jak již uvedeno, zastupovala objednávku, a když tak neučinila, jdou následky jejího opomenutí na její vrub.

Čís. 2439.

Dala-li nemanželská matka dítě, nemohouc je sama vychovávat, na výchovu svým příbuzným, dlužno ohledně otázky, zda má býti dítě vydáno nemanželskému otci, užití obdoby Šu 142 obč. zák. a chrániti v první řadě zájem dítěte.

(Rozh. ze dne 28. března 1923, R I 292/23.)

Žádost nemanželského otce, by mu bylo dáno do výchovy a opatrování dítě, jež dosud bylo ve výchově u matčiných rodičů, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zřejmé nezákonnosti (§ 16 nesp. říz.) tu není. Jest pravda, že se v Šu 169 obč. zák. praví, že pokud matka dítě, mimo manželství zro-